

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego



Katowice 2012



Krystyna Kleszczowa

Tajemnice dynamiki języka

Tajemnice dynamiki języka



NR 2901

Krystyna Kleszczowa

Tajemnice dynamiki języka

Księga jubileuszowa



Redaktor serii: Językoznawstwo Polonistyczne
Olga Wolińska

Recenzent
Bogdan Walczak

Redakcja naukowa
Aleksandra Janowska
Magdalena Pastuchowa

Spis treści

Wprowadzenie	7
Pierwsza dama polskiej lingwistyki	11
<i>Takaś ty w oczu moich</i>	19
Bibliografia prac Profesor Krystyny Kleszczowej	23

Fakt historyczny w języku

Językoznawstwo historyczne w świetle współczesnej historiografii	39
Grząski grunt źródeł i faktów historycznojęzykowych	47
Czas i język	57
Poziomy zmian językowych	75

Z inspiracji teorii chaosu deterministycznego

Dobrodziejstwo chaosu znaków językowych	91
Destrukcyjne skutki produktywności znaków i reguł słowotwórczych	99
Oznaki i skutki wygasania produktywności formantu	113
Metafora SZUFLADY a problem redundancji leksykalnej. Rzecz o nazywaniu zbiorów ludzi	123

O słowotwórstwie inaczej

Przypadek i prawidłowość w przemianach systemu słowotwórczego	133
Paralelizm kategorii słowotwórczych	149

Słowotwórstwo gniazdowe na usługach lingwistyki diachronicznej	157
Błąd i innowacja z perspektywy dynamiki języka	173
Neologizmy a problem ewolucji systemu słowotwórczego	183
Wpływ płaszczyzny składniowej na kształt i zasób derywatów	193

Stabilność znaków i reguł językowych

Na straży niezmienności modeli słowotwórczych	203
O historycznej ciągłości kompetencji językowej	215
Stabilne w żywiole przemian. Ze studiów nad historią polskich przymiotników	231
Gasnące słowa	239
Zanikanie słów wobec ewolucji systemu słowotwórczego	251

Zmiany znaczeń

W poszukiwaniu logiki zmian znaczeniowych	263
Językowy kształt czasu. Ze studiów nad semantyką historyczną	271
Pozorna tożsamość. Polisemia jako probierz konceptualizacji pojęć	281
MORALNY po staropolsku. Studium leksykalno-aksjologiczne	291

Wprowadzenie

Przedstawiany zbiór artykułów autorstwa Profesor Krystyny Kleszczowej nie jest pełną reprezentacją osiągnięć naukowych Pani Profesor. Nie może nią być z dwóch powodów: po pierwsze, niemożliwe jest przedstawienie Jej niezwykle bogatego dorobku w jednym zaledwie tomie, po drugie, na ów dorobek składają się nie tylko teksty opublikowane, ale także długie rozmowy oraz dyskusje w gronie najbliższych i nieco dalszych współpracowników, a także studentów, prowadzone w czasie zebrań naukowych, nieformalnych spotkań czy po prostu w czasie przerw między zajęciami dydaktycznymi.

W zbiorze prezentujemy jedynie wybór prac z ostatniego dziesięciolecia, które było niezwykle owocne, zarówno jeśli chodzi o prace kontynuujące wcześniej podjęte tematy, jak i o teksty podejmujące nowe wątki. Na zagadnienia od dawna obecne w polu zainteresowań Badaczka spogląda z innej perspektywy, próbując z właściwą sobie otwartością i wnikliwością interpretować zjawiska i stawiać odmienne pytania. Z nich właśnie wyrastają kolejne problemy do rozwiązania, otwierają się perspektywy badawcze.

Wybrane artykuły umieściliśmy w pięciu blokach tematycznych. Nie jest to oczywiście podział jednoznaczny, Autorka nie stawia bowiem ostrych granic między problematyką leksykologiczną a słowotwórczą, między semantyką historyczną, która w swej istocie dotyka problemów zmienności i stabilności, a trwałością znaków i reguł językowych. Podział ten jest w pewnym sensie umowny, pokazuje z jednej strony rozległość zainteresowań Pani Profesor, z drugiej zaś zwraca uwagę na miejsca wspólne podejmowanych zagadnień.

W pierwszej części pojawiają się odniesienia do kwestii fundamentalnych dla językoznawstwa diachronicznego, takich jak zależność między faktem i procesem historycznojęzykowym czy rozumienie czasu w badaniach lingwistycznych. Drugi blok, jak wskazuje tytuł, zawiera teksty, które objaśniają zjawiska językowe, odwołując się do teorii chaosu determini-

stycznego. Autorka przekonująco uzasadnia obecność w języku sił porządkujących układ, a jednocześnie wskazuje potrzebę istnienia swego rodzaju chaosu, który, wbrew pozorom, sprzyja komunikacji.

Słowotwórstwo, któremu poświęcona jest trzecia część tomu, to tematyka badawcza zajmująca w dorobku Uczonej niezwykle ważne miejsce. Tu przedstawiamy nie tylko teksty, które odwołują się wprost do konkretnych problemów słowotwórczych, ale też takie, w których zagadnienie słowotwórcze stało się pretekstem do rozwikłania trudności z innej płaszczyzny językowej. Autorka wyraża przekonanie, że choć słowotwórstwo to obszar bliższy poziomowi słownika niż morfologii, to jednak podlegający gramatycznemu uporządkowaniu. Jest to jeden ze sposobów nominacji, a więc jednostki produkowane tą techniką winny być rozpatrywane na równi z neosemantyzmami czy pożyczkami. Są też w tej części teksty o nachyleniu teoretycznym, w których proponuje się nowe rozwiązania metodyczne możliwe do zastosowania w diachronicznych badaniach derywatologicznych.

W kolejnym bloku zgromadzone zostały artykuły, w których podejmuje się zasadniczy dla lingwistyki diachronicznej wątek relacji między elementami stabilnymi i zmiennymi w języku. Oczywiście, eksplorowany jest przede wszystkim poziom leksykalno-słowotwórczy, ale wnioski sięgają o wiele dalej. Rozważania na temat stałości znaczeń i form prowadzą do uogólnień dotyczących kierunków rozwojowych słownictwa oraz sposobów konceptualizacji ważnych dla człowieka pojęć. Poszukując odpowiedzi na pytanie, dlaczego jakiś znak językowy zanika, Badaczka koncentruje się na poszukiwaniu przyczyn wewnątrzjęzykowych, te zewnętrzne uznając za oczywiste.

Tom zamykają artykuły reprezentujące niezwykle ważny nurt w pracach Krystyny Kleszczowej – semantykę historyczną. W zasadzie we wszystkich Jej pracach, szczególnie tych z ostatniego dziesięciolecia, wątki semantyczne są obecne, ale w wybranych tekstach są akcentowane dobitnie. Wyraźne jest tu wyjście poza postawę strukturalistyczną, wyrażającą się w zainteresowaniu językiem jako zjawiskiem abstrakcyjnym. Pietyzm dla faktu historycznego, a jednocześnie próba rozumienia języka jako potencji, a nie jako konkretnej realizacji. I niezwykle interesujące odwołania do nurtów kognitywnych – sposobów konceptualizacji pojęć i aksjologii lingwistycznej.

Prezentowane teksty dobrze ilustrują podstawowe założenia metodologiczne Profesor Krystyny Kleszczowej, pokazują Jej charakterystyczny sposób myślenia o języku. Mimo różnorodnej tematyki, poruszanej w artykułach, zwraca uwagę zwarta i bardzo wyrazista koncepcja opisu języka. Na pewno nie da się tej koncepcji przyporządkować tylko jednej metodologii. Wręcz przeciwnie – Uczona poszukuje ciągle nowych narzędzi badawczych, podkreślając wielokrotnie skomplikowaną materię języka, wy-

mykającą się prostym opisom. Zainteresowanie nurtem chaologicznym w nauce, o którym już wspominałyśmy, z tych właśnie poszukiwań wynikało. Analizy Pani Profesor wyrastają z głębokiego przekonania, że o faktach językowych nie można mówić w oderwaniu, bez ich umieszczenia w szerszym kontekście językowym (także czasem kulturowym), bez wskazywania całej gamy wzajemnych zależności różnych płaszczyzn języka. Tak też opisuje słowotwórstwo, mocno w analizach zanurzone w obszar całego słownika, ale tak pisze również o innych zjawiskach językowych.

Fakty językowe opisuje najczęściej w perspektywie historycznej, nie bez głębszej przyczyny. Ogląd diachroniczny daje bowiem perspektywę pozwalającą zrozumieć – co dla Niej jest szczególnie ważne – istotę opisywanych zjawisk. A „widzenie istoty wymaga perspektywy” – przypomnijmy słowa Barbary Skargi, które Profesor Krystyna Kleszczowa cytuje w jednym ze swoich artykułów. Toteż, mimo iż wiele Jej publikacji poświęconych jest też tylko współczesnemu językowi polskiemu, właśnie badania diachroniczne uznać winniśmy za najbardziej dla Niej charakterystyczne. Jest przede wszystkim historykiem języka, szukającym w historii odpowiedzi na najważniejsze pytania, dotyczące z jednej strony współczesności, z drugiej – ewolucji języka. Stawia jasno pytania nie tylko o metody, ale przede wszystkim o sens badań historycznych. Zadaniem analizy diachronicznej jest, według Niej, nie tyle sam opis faktów historycznych, ile ich interpretacja, poszukiwanie reguł, mechanizmów przeobrażeń; próba zrozumienia tego, co w języku się dzieje. Jeżeli zatem przeprowadza bardzo szczegółową analizę językową – takich przykładów w niniejszym tomie znajdziemy wiele – to zawsze ma przed sobą ten podstawowy cel: znalezienie odpowiedzi na elementarne pytania dotyczące istoty i przyczyn zachodzących zmian; zrozumienie i uogólnienie poczynionych spostrzeżeń. W tym kontekście łatwo wytłumaczyć stosowanie przez Profesor metody porównywania z sobą dwóch najodleglejszych płaszczyzn językowych: staropolszczyzny i współczesności (przyznając prymat współczesności). Zestawienie bowiem tych dwóch okresów pozwala na dostrzeżenie głównych kierunków przeobrażeń, pozwala na uogólnienia, syntezy. Termin *perspektywiczna ewolucja*, którego używa w wielu pracach Krystyna Kleszczowa, dobrze oddaje ten znamieny rys Jej metody.

W Jej artykułach dostrzeżemy też inną specyficzną cechę – przekonanie, że o historii języka jeszcze niewiele wiemy, że wiele jeszcze przed nami, historykami, nierozwiązanych problemów. Toteż często w swoich pracach nawołuje do poszukiwania nowych obszarów badań, do formułowania nowych pytań. Posłużmy się Jej słowami: *Interesujące i ważne jest nie tylko to, co znamy, ale przede wszystkim to, czego jeszcze nie wiemy.*

W niniejszym wydaniu zawarte zostały jedynie teksty, które już wcześniej były opublikowane. Do tej pory jednak do wielu z nich dostęp był

znacznie utrudniony, gdyż ukazały się w wydawnictwach rosyjskich, ukraińskich, macedońskich, niemieckich czy koreańskich. Polski czytelnik będzie miał zatem okazję zapoznać się z nimi dopiero teraz.

Zachowałyśmy zasadniczo układ pierwodruków, dokonując jedynie nieznacznych, koniecznych korekt. Umieszczamy w książce również dokładną bibliografię prac naukowych Autorki.

Wiemy, że książka ta znajdzie wielu czytelników. Wszak publikacje Profesor Krystyny Kleszczowej zawsze spotykały się z ciepłym przyjęciem i najwyższą oceną wśród najznakomitszych znawców problemów językowych. Jej teksty, stanowiąc inspirację dla wielu, należą do najczęściej cytowanych wśród historyków języka. Ale po książkę tę, jesteśmy pewne, sięgną również młodzi ludzie, studenci, doktoranci. Na tych młodych czytelnikach również nam bardzo zależy. Nie bez przyczyny. Każdy, kto poznał Panią Profesor, wie, jak wiele czasu poświęca tym, którzy stawiają swe pierwsze naukowe kroki, jak są dla Niej ważni. Mamy nadzieję, że prezentowany zbiór artykułów stanie się wzorem dla młodych ludzi poszukujących własnego warsztatu badawczego.

Tom ów ofiarowuje grono współpracowników z Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego jako wyraz szacunku i uznania dla osiągnięć naukowych Profesor Krystyny Kleszczowej. Do jego publikacji przyczyniło się wiele osób, także spoza Instytutu Języka Polskiego – wszystkim serdecznie dziękujemy. Szczególnie cenna była dla nas pomoc Profesor Kamilli Terminińskiej, wieloletniej, nie tylko naukowej, Przyjaciółki Pani Profesor.

*Aleksandra Janowska
Magdalena Pastuchowa*

Pierwsza dama polskiej lingwistyki

Krystyna Kleszczowa, profesor zwyczajny Uniwersytetu Śląskiego, należy do grona wybitnych uczonych-językoznawców, powszechnie znanych i cieszących się niekwestionowanym autorytetem naukowym w całym polskim i słowiańskim środowisku językoznawczym. Legitymuje się wielkim i bardzo wysoko cenionym dorobkiem naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym – owocem czterdziestu lat pracy na śląskiej Alma Mater. Karierę uniwersytecką poprzedziła matura (w 1966 roku) w Liceum Muzycznym im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, gdzie przyszła znakomita uczońska, a podówczas jeszcze chyba bardziej artystka niż intelektualistka, ukończyła klasę skrzypiec (co później, w latach 1969–1972, zaowocowało uczestnictwem w uczelnianym zespole muzycznym „Fa-Si-Do-Re”).

Na Uniwersytecie Śląskim ukończyła – z wyróżnieniem – studia filologii polskiej w roku 1971, uzyskując tytuł magistra na podstawie rozprawy *Charakterystyka porównawcza Psalterza floriańskiego z Psalterzem puławskim w zakresie fonetyki i fleksji*, napisanej pod kierunkiem Profesor (podówczas jeszcze adiunkta ze stopniem doktora) Aliny Kowalskiej. Recenzentem pracy była Profesor (podówczas docent) Krystyna Pisarkowa. Zatrudniona na śląskiej uczelni, po siedmiu latach, 26 września 1978 roku, obroniła na jej Wydziale Filologicznym dysertację doktorską *Restrykcje semantyczne w procesie derywacji nazw narzędzi*, przygotowaną pod kierunkiem Profesor Marii Honowskiej, a recenzowaną przez Profesor Jadwigę Puzyninę i Profesora Henryka Wróbla. Ten imponujący zestaw nazwisk czołowych polskich językoznawców z zakresu zarówno historycznej, jak i współczesnej polszczyzny bezspornie dowodzi, że Krystyna Kleszczowa miała w obranej przez siebie dyscyplinie naukowej wielkich nauczycieli i mistrzów.

Dalsza kariera uniwersytecka wyjątkowo utalentowanej, imponującej samodzielnością, inicjatywą i pomysłowością badawczą, a ponadto nadzwyczaj pracowitej i sumiennej adeptki lingwistyki potoczyła się ze

wszech miar chlubnie i owocnie. Jedenaście lat po doktoracie, w roku 1989, Krystyna Kleszczowa *summa cum laude* przeszła przez kolokwium habilitacyjne na macierzystym Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego, uzyskując w październiku tegoż roku zatwierdzenie stopnia doktora habilitowanego (na podstawie dotychczasowego dorobku naukowego i rozprawy „*Verba dicendi*” w historii języka polskiego. *Zmiany znaczeń*). Dziesięć lat później była już profesorem tytularnym, a po kolejnych pięciu latach – profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Śląskiego. Wśród recenzentów przewodu habilitacyjnego i profesorskiego przewijają się te same wielkie nazwiska Profesorów: Marii Honowskiej, Jadwigi Puzyniny i Henryka Wróbla (za zaszczyt poczytuję sobie powierzenie mi opinii uzasadniającej awans na stanowisko profesora zwyczajnego).

W oczach polskiego i słowiańskiego środowiska językoznawczego Krystyna Kleszczowa jest przede wszystkim wybitną i wszechstronną (łączącą kompetencje w zakresie językoznawstwa diachronicznego i synchronicznego, co już dzisiaj bardzo rzadkie) uczoną-lingwistką. Na Jej budzący podziw dorobek naukowy składają się cztery monografie książkowe i przeważający bądź przynajmniej wydatny udział w dwu dalszych, redakcja naukowa siedmiu książek zbiorowych, 117 rozpraw (czasem bardzo obszernych, kilkudziesięciostronicowych), studiów i artykułów oraz 28 innych publikacji naukowych: materiałów dydaktycznych (2), recenzji (5), przeglądów (1), sprawozdań (11), nekrologów (5), opublikowanych głosów z dyskusji konferencyjnych (w trzech tomach materiałów pokonferencyjnych), streszczeń (1), przedmów (1) itd. (niektóre pozycje listy bibliograficznej to pozycje współautorskie (najczęściej we współpracy z Kamilą Termińską, Antoniną Grybosową i Magdaleną Pastuchową). Jest to dorobek bardzo obszerny i mało kto może się w pełni sił twórczych takim wylegi-tymować.

Ważniejszy od aspektu ilościowego jest tu jednak aspekt jakościowy. Dorobek naukowy Jubilatki sytuuje się przede wszystkim w obszarze słowotwórstwa, leksykologii, semantyki i – w mniejszym stopniu – składni.

Na czoło Jej zainteresowań badawczych wysuwa się niewątpliwie słowotwórstwo. Profesor Krystyna Kleszczowa jest bezspornie najlepszym dziś specjalistą w zakresie historycznego słowotwórstwa języka polskiego i jedną z czołowych postaci sławistyki językoznawczej, których twórcza myśl w największym stopniu kształtuje teorię i metodologię słowiańskiego słowotwórstwa diachronicznego. Do fundamentalnych osiągnięć polskiej lingwistyki trzeba zaliczyć trzy książki poświęcone opisowi staropolskiego słowotwórstwa rzeczowników i przymiotników, z których pierwsza, pięćsetstronicowa (*Słowotwórstwo języka doby staropolskiej. Przegląd formacji rzeczownikowych*, 1996), to tom zespołowy pod redakcją Krystyny Kleszczowej

i z Jej wydatnym udziałem autorskim, sięgającym niemal połowy tomu, a dwie kolejne (*Staropolskie kategorie słowotwórcze i ich perspektywiczna ewolucja. Rzeczowniki*, 1998, oraz *Staropolskie derywaty przymiotnikowe i ich perspektywiczna ewolucja*, 2003) to już wyłącznie autorskie pozycje Jubilatki. Te trzy tomy dają wyczerpujący obraz systemu słowotwórczego pierwszych wieków polszczyzny pisanej (XII–XV), sporządzony według gruntownie przemyślanego, ujednoliconego wzorca-schematu, obejmującego dane ilościowe, charakterystykę podstaw słowotwórczych, kategorialne znaczenia derywatów, relacje funkcyjne z innymi formantami, informacje o frekwencji tekstowej derywatów i o ich funkcjach składniowych, odniesienia do sytuacji w dzisiejszej polszczyźnie (w ten sposób urzeczywistnia się zamiar badawczy ukazania ewolucji staropolskich derywatów z perspektywy współczesnej polszczyzny) i wreszcie prezentację materiału (przegląd stosownych derywatów). To fundamentalne opracowanie na długie dziesiątki lat będzie podstawą naszej wiedzy o staropolskim słowotwórstwie.

Na czoło dorobku Profesor Krystyny Kleszczowej w dziedzinie semantyki (trzeba tu przypomnieć, że i studia słowotwórcze zawierają mniej lub bardziej rozbudowany komponent semantyczny) wysuwa się monografia *„Verba dicendi” w historii języka polskiego. Zmiany znaczeń* (1989) – opracowanie w swoim zakresie modelowe, wzór dla późniejszych prac tego rodzaju. Taką wzorcową rolę odgrywają również inne prace Jubilatki. Gdybym miał bowiem najzwężej scharakteryzować całość twórczości naukowej Profesor Krystyny Kleszczowej, charakterystykę ująłbym w trzech najważniejszych punktach. Jej twórczość naukową cechuje:

1. Waga zagadnień, które brała i bierze na swój warsztat naukowy. Zwykle w obszernym dorobku naukowym (a taki jest dorobek Jubilatki) obok prac istotnych, podejmujących najważniejsze problemy danej dyscypliny, znajdujemy prace mniej istotne: wąsko przyczynkarskie, traktujące o sprawach drugoplanowych, mniej ważne, a nawet błahe w sensie tematycznym i problemowym (różne są przyczyny tego stanu rzeczy). Tymczasem w dorobku naukowym Krystyny Kleszczowej nie tylko pozycje książkowe, ale także wszystkie rozprawy, studia i artykuły traktują o zagadnieniach pierwszorzędnej wagi zarówno dla dziejów i dzisiejszego stanu języka polskiego, jak i dla teorii i metodologii naszej dyscypliny. Świadczą o tym już same tytuły prac: *Struktura semantyczna rzeczowników derywowanych od wyrażen przyimkowych* (1977), *Przyimek „dla” w XVI wieku* (1980), *Wypowiedzenia rozkaznikowe* (1983), *Nakładające zdania aluzyjne* (1983), *Narzędnikowy orzecznik przy „być”* (1985), *Zapomniane konstrukcje słowotwórcze* (1989), *Czasowniki z prefiksem „nad-” w historii języka polskiego* (1991), *Zmiany semantyczne wobec zmian systemu słowotwórczego* (1992), *Aspekt czasownika a znaczenie zdania* (1993), *„Metafory...” w badaniach dia-*

chronicznych (1993), *Zanik derywatów a produktywność formantów* (1993), *Granice synonimii a praktyka leksykograficzna* (1994), *Leksykalne i frazeologiczne archaizmy w polskich derywatach* (1994), *Zbiory różnorodzajowe a problem genezy rodzaju męskoosobowego* (1994), *Udział morfologii w przebiegu zmian głosowych* (1995), *Staropolskie pogranicza fleksji i derywacji* (1996), *Kategoria słowotwórcza „nomina loci” w perspektywie historycznej* (1998), *Staropolskie nazwy czynności* (1998), *Rzeczownikowe derywaty mutacyjne w polszczyźnie* (1999), *Werbalne i niewerbalne sposoby nakłaniania* (1999), *Gasnące słowa* (2000), *Rola pożyczek w przekształcaniu polskiego systemu słowotwórczego* (2000), *Trwałość i zmienność w systemie słowotwórczym* (2000), *O historycznej ciągłości kompetencji językowej* (2001), *Produktywność modelu słowotwórczego a tendencje rozwojowe słownictwa* (2001), *Bogactwo staropolskiej synonimii* (2002), *Neologizmy a problem ewolucji systemu słowotwórczego* (2002), *Rozchwyane paradygmaty. Uwagi na temat supletywizmu* (2002), *Słowotwórstwo w świetle historii* (2002), *Udział słowotwórstwa w kształtowaniu kategorii pojęciowych* (2002), *Faktografia we wnioskowaniu o ewolucji systemu słowotwórczego* (2004), *Kategoria stopnia staropolskich przymiotników* (2004), *Kierunki rozwojowe derywacji polskich przymiotników* (2004), *Przypadek i prawidłowość w przemianach systemu słowotwórczego* (2004), *Czas i język* (2005), *Przemiany systemu słowotwórczego* (2005), *Derywacja paradygmatyczna w historii języka polskiego. Rzeczowniki* (2006), *Oznaki i skutki wygasania produktywności formantu* (2006), *Poziomy zmian językowych* (2006), *Słowotwórstwo gniazdowe – stan i perspektywy badawcze* (2006), *Zanikanie słów wobec ewolucji systemu słowotwórczego* (2006), *Grząski grunt źródeł i faktów historycznojęzykowych* (2007), *Kategoryzacja i dekategoryzacja w ewolucji polskiego słowotwórstwa* (2007), *Kreacja kategorii słowotwórczych w tekście* (2007), *Na straży niezmienności modeli słowotwórczych* (2007), *Słowotwórstwo gniazdowe na usługach lingwistyki diachronicznej* (2007), *Słowotwórstwo w perspektywie synchronicznej i diachronicznej* (2007), *Destrukcyjne skutki produktywności znaków i reguł słowotwórczych* (2008), *Echa wierzeń przedchrześcijańskich w słownictwie staropolskim* (2009), *Językoznawstwo historyczne w świetle współczesnej historiografii* (2009), *Pozorna tożsamość. Polisemia jako probierz konceptualizacji pojęć* (2009), *Procesy gramatyzacji w słowotwórstwie* (2009), *Relacja antonimii w polskim słowotwórstwie* (2009), *Relacja symetrii w polskim słowotwórstwie* (2009), *W poszukiwaniu logiki zmian znaczeniowych* (2009), *Błąd i innowacja z perspektywy dynamiki języka* (2010), *Historycznie o podstawach słowotwórczych polskich rzeczowników* (2010), *Rola słowotwórstwa w przejmowaniu i stabilizacji pożyczek (na przykładzie polskich ukrainizmów)* (2010), itd. (szczegóły bibliograficzne w Bibliografii prac Profesor Krystyny Kleszczowej, pomieszczonej w niniejszym tomie). Każdy językoznawca bez trudu dostrzeże, iż Autorka tych prac podejmuje zagadnienia fundamentalne dla polskiego (i słowiańskiego) słowotwórstwa, semantyki, składni i pragmatyki języko-

wej na płaszczyźnie historycznej i współczesnej, w ujęciu synchronicznym i diachronicznym. Trzeba tu też podkreślić imponującą intuicję i inicjatywność badawczą Autorki, Jej zdolność odkrywczą obserwacji i kojarzenia różnych faktów, zjawisk i procesów językowych oraz pomysłowość w ich wyjaśnianiu. Dzięki tym właściwościom swego warsztatu naukowego Profesor Krystyna Kleszczowa nie tylko twórczo się wypowiedziała w wielu kluczowych kwestiach struktury i historii języka, ale i zestaw tych kwestii wydatnie wzbogaciła, co widać już w liście tytułów Jej prac.

2. Harmonijne, organiczne połączenie empirii językowej z teorią i metodologią badań. Każda praca Krystyny Kleszczowej odznacza się solidną podstawą materiałową. Nigdy jednak na materiale się nie kończy (choć, jako uczeń Władysława Kuraszkiewicza, jestem przekonany, że bogaty i uporządkowany materiał językowy jest wartością samą w sobie i prace wyłącznie materiałowe też mają w językoznawstwie rację bytu, więcej: zachowując długo aktualność, mogą (zwłaszcza gdy zawierają materiał historyczny w oryginalnej postaci trudno dostępny lub – bo i tak bywa – już nieistniejący) stanowić nieodzowną podstawę dalszych badań o charakterze analityczno-interpretacyjnym). Temperament badawczy i typ umysłowości Profesor Krystyny Kleszczowej powodują, że w Jej pracach obfity materiał językowy, gruntownie i wszechstronnie opisany, zanalizowany i zinterpretowany, zawsze służył Autorce za podstawę sformułowania ogólniejszych tez, twierdzeń i wniosków z zakresu teorii (tzn. struktury, funkcjonowania i ewolucji) języka i metodologii badań lingwistycznych. Jest tak nawet w pracach, których tytuł bynajmniej tego nie zapowiada. Na przykład znakomite (jak wszystko, co wyszło spod Jej pióra) studium *MORALNY po staropolsku. Studium leksykalno-aksjologiczne* (2001) swoim tytułem zapowiada tylko próbę rekonstrukcji staropolskiego rozumienia pojęcia MORALNOŚCI, tymczasem w istocie ważniejszą (bo ogólniejszą i przydatną w sensie warsztatowym) jego wartością jest propozycja i przetestowanie nowej metody tego rodzaju rekonstrukcji (staropolskich pojęć aksjologicznych), polegającej na wyzyskaniu do tego celu zjawiska polisemii. Najogólniej rzecz ujmując, można by powiedzieć, że Profesor Krystyna Kleszczowa nigdy w swoich badaniach nie zatrzymuje się na powierzchni zjawisk językowych (reprezentowanej przez surowy materiał językowy), lecz zawsze dąży do odkrycia rządzących tymi zjawiskami wewnętrznych mechanizmów (czyli do sfery teorii języka), a intuicja i pomysłowość dyktują Jej częstokroć nowe drogi dochodzenia do uogólnień teoretycznych (czyli nowe procedury badawcze, stanowiące Jej oryginalny wkład do metodologii badań lingwistycznych).

3. Perfekcjonizm ujawniający się we wszystkich obszarach i płaszczyznach Jej twórczości naukowej. Każdy przywoływany fakt językowy, każdy przykład jest pewny i wiarygodny (bo dokładnie sprawdzony i starannie

wyselekcjonowany) oraz troskliwie dobrany pod kątem rozpatrywanego w pracy problemu naukowego. Każda zastosowana procedura badawcza jest w danej sytuacji najwłaściwsza. Analizy są wnikliwe i wielostronne, interpretacje trafne i wielorako umotywowane. Wnioski są wyciągane, a tezy i twierdzenia formułowane z największą ostrożnością, z solidnym uzasadnieniem empirycznym i z pełną odpowiedzialnością za każde słowo. Wreszcie na płaszczyźnie językowo-stylistycznej dzieło wieńczy ścisła, precyzyjna, a jednocześnie piękna, sprawna i poprawna, sugestywna, swobodna i urozmaicona polszczyzna w odmianie naukowej.

Scharakteryzowane właściwości warsztatu badawczego Profesor Krystyny Kleszczowej w największym stopniu stanowią o wartości Jej dorobku naukowego. Głównie dzięki nim każda (no, z wyłączeniem przeglądów, sprawozdań, nekrologów itp.) Jej publikacja staje się – bez przesady – wydarzeniem naukowym, a całość Jej twórczości przejdzie do trwałego dorobku językoznawstwa polonistycznego, sławistycznego i ogólnego.

Na koniec trzeba tu uwypuklić jeszcze jeden – może najdonioślejszy – wkład Profesor Krystyny Kleszczowej do dorobku polskiego językoznawstwa. Jako kierownik zespołu badawczego opracowującego finansowany przez Komitet Badań Naukowych projekt badawczy „Słotwórstwo historyczne”, Jubilatka wykształciła grupę młodych badaczy słotwórstwa doby staropolskiej, przejmujących stanowisko teoretyczne i orientację metodologiczną swojej Mistrzyni. Do tej grupy wciąż dołączają nowi adepci językoznawstwa polonistycznego. W moim przekonaniu można już twierdzić, że Profesor Krystyna Kleszczowa stworzyła śląską szkołę historycznego słotwórstwa (której najbardziej znamienne i płodne naukowo cechy to zasadne i skuteczne zakwestionowanie ostrej granicy między słotwórstwem a leksykologią oraz przesycenie problematyki słotwórczo-leksykalnej pierwiastkiem semantyki), a stworzenie szkoły naukowej jest niewątpliwie dla uczonego największym, bo najtrwalszym, osiągnięciem, najbardziej wymiernym probierzem naukowych zasług i bezspornym tytułem do chwały.

Mówiąc o stworzeniu szkoły naukowej, dotknęliśmy już kwestii dorobku Jubilatki w zakresie dydaktyki i kształcenia młodych kadr naukowych. Profesor Krystyna Kleszczowa dysponuje wieloletnim doświadczeniem charyzmatycznego i ofiarnego nauczyciela akademickiego. Jest współautorką dwu skryptów z zakresu przedmiotów językoznawczych w programie studiów polonistycznych. Wypromowała ponad stu magistrów i ponad trzydziestu licencjatów. Na szczególne podkreślenie zasługuje Jej praca dydaktyczna na najwyższym szczeblu kształcenia – znakomite wykłady na Studium Doktoranckim Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego, a także preszowskie wykłady dla doktorantów słowackich, słoweńskich, ukraińskich i rosyjskich. Sporządziła 15 recenzji w przewodach doktor-

skich i 7 w przewodach habilitacyjnych. Przede wszystkim jednak wykształciła i wypromowała siedmioro doktorów, a dwie pierwsze jej uczennice – Magdalena Pastuchowa i Aleksandra Janowska, redaktorki jubileuszowego tomu, są już samodzielnymi pracownikami naukowymi Uniwersytetu Śląskiego.

Nie unika też Jubilatka uciążliwych i pracochłonnych obowiązków organizacyjnych – zarówno w sferze organizacji nauki i życia naukowego *sensu stricto* (jako członek Komisji Słotwórczej Międzynarodowego Komitetu Sławistów, organizatorka międzynarodowej konferencji (w ramach działalności Komisji) na temat słotwórstwa i innych sposobów nominacji, członek Komitetu Językoznawstwa PAN (gdzie od roku 2007 pełni funkcję zastępcy przewodniczącego) i jego Komisji Teorii Języka, a także Komisji Językoznawstwa katowickiego oddziału PAN, członek Polskiego Towarzystwa Językoznawczego (gdzie od roku 2006 pracuje w Sądzie Koleżeńskim), wieloletni redaktor serii Językoznawstwo Polonistyczne w Wydawnictwie Uniwersytetu Śląskiego i członek zespołów redakcyjnych licznych periodyków językoznawczych, w tym tak renomowanych jak „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Linguistica” czy „Linguistica Copernicana”), jak i w zakresie zarządzania macierzystą uczelnią (jako wieloletni zastępca dyrektora, a potem dyrektor Instytutu Języka Polskiego, a obecnie (od roku 1993) kierownik Zakładu Leksykologii i Semantyki w tym instytucie oraz członek i przewodniczący licznych komisji powoływanych dla przeprowadzania różnych procedur awansowych). Ze wszystkich obowiązków organizacyjnych wywiązuje się w sposób budzący uznanie i podziw, wkładając w działalność organizacyjną wiele talentu i serca.

Pozostaje najtrudniejszy do scharakteryzowania wymiar osobowości Jubilatki – Krystyna Kleszczowa jako człowiek i jako kobieta. Jako człowiek – życzliwa ludziom i światu, wrażliwa, utalentowana artystycznie (przy innym zbiegu okoliczności życiowych mogłaby zostać pianistką, wiolonczelistką czy skrzypaczką). Przyjazna i otwarta na inność. Pomocna, wyrozumiała, tolerancyjna. Wdzięczna (jakże rzadka to dziś cecha!) tym, którym zawdzięczała pomyślny start do kariery naukowej i akademickiej – swoim Mistrzynom: Irenie Bajerowej, Marii Honowskiej, Alinie Kowalskiej. Moralna rygorystka, zawsze bezwzględnie prawa i uczciwa.

Jako kobieta – przede wszystkim spełniona w roli żony i matki. Za mąż wyszła w roku 1969 (a więc jeszcze jako studentka), syna Aleksandra urodziła w 1977 (a więc na rok przed doktoratem). Nie znam Krystyny w wymiarze rodzinnym, ale znając Ją w wielu innych wymiarach, jestem absolutnie pewien, że zawsze była i jest najlepszą żoną i matką.

Natomiast całkiem już z autopsji i jako reprezentant męskiej części polskiego środowiska językoznawczego mogę z pełną odpowiedzialnością za

słowo mówić o Krystynie jako wiecznie młodej, niezmiennie atrakcyjnej i pięknej kobiecie. Także wyjątkowo eleganckiej: w stroju, mowie i zachowaniu i łączącej tę elegancję w sobie tylko znany sposób ze szczerością i spontanicznością. To dlatego jak do nikogo innego pasuje do Niej tytułowe określenie. *Ad multos annos!* – droga Krysiu. *Vivat, crescat, floreat* pierwsza dama polskiej lingwistyki!

Bogdan Walczak

Takaś ty w oczu moich

(Jan Kochanowski)

Dziewczęca twarz, promieniejąca subtelnym, nieśmiałym uśmiechem i głębokim, spokojnym spojrzeniem, w nimbie jasnych włosów (przystrzyżonych krótko, ale zachowujących zawsze jakąś miękką linię). Krysia ze zdjęcia w indeksie studenckim. Ten pełen życzliwości uśmiech zachowuje do dzisiaj.

Ujęcie drugie: Krysia — początkująca asystentka Profesor Ireny Bajerowej, wychodząca na korytarz z pokoju pracowników, by w autorytecie uczelni przywołać do porządku naszą niesforną grupkę studentów IV roku specjalizacji językoznawczej, czekających na pierwszy przyjazd Pani Profesor Jadwigi Puzyniny z Warszawy, nieorientowanych w sytuacji, zniecierpliwionych, rozgadanych i szumujących.

Pamiętam i inne znamienne portrety Krysi: spodziewane i zrealizowane macierzyństwo — i Jej zdanie, że trzeba mieć dziecko, żeby się dowiedzieć, jaki jest człowiek. Alek zawsze był Jej wielką radością. Niespodziewanie spotkałyśmy się kiedyś podczas spaceru z naszymi dziećmi w parku koło sosnowieckiego egzotarium. Wtedy zachęciła syna, by mojej Oleńce, która właśnie bawiła się w mamę, pomógł przenieść przez schody wózek z lalką. Potrafi się dzielić swoimi przeżyciami — radościami i smutkami, jest też wrażliwa na przeżycia innych, rozumie różne sytuacje.

Zna się na ludziach, chętnie pomaga w trudnościach. To Ona uczyła mnie wstępnej obsługi komputera, kiedy nastały czasy, że stał się on niezbędny. Zadanie do łatwych nie należało, ponieważ byłam wyjątkowo trudną uczennicą: cóż, do tego instrumentu nie miałam talentu. Wykazała dużo cierpliwości, moją nieporadność i nieudatność w mig obracała w żart. A poczucie humoru ma!

Zawsze cechowało Ją umiłowanie prawdy i uczciwości. Bardzo poważnie traktowała pracę naukową, dydaktykę i wszelkie zobowiązania, tego też uczyła innych. Zachowała wdzięczność dla swoich Mistrzów: Profesor

Aliny Kowalskiej, Marii Honowskiej i Ireny Bajerowej. Ale i One ceniły Ją, kiedy już samodzielnie szła drogą naukową – jako kierownik Zakładu Leksykologii i Semantyki. Przyjaźń z Profesor Bajerową utrzymywała przez lata, listy wypełniały się wydarzeniami i przemyśleniami...

Gromadzi wokół siebie liczne grono studentów, doktorantów i współ-pracowników, ożywiając atmosferę naukową rozdyktowanymi posiedzeniami Zakładu. Otwarta na szerokie horyzonty i metody myślenia, zaprasza do udziału slawistów i anglistów. Jest baczna obserwatorką prezentowanych metodologii, cechuje Ją zmysł syntezy. Zawsze pomocna, wyrozumiała, dopuszczająca poglądy innych.

Odkąd Ją znam, zawsze była zamężna. Należałoby to wyrazić raczej frazą: zawsze była szczęśliwą żoną swego męża, co, jak wiadomo, nie jest wyrażeniem synonimicznym względem pierwszego. Podczas jednego z sympozjów łódzkich zabrała głos w dyskusji, mówiąc o wpływie empatii na trwałość więzi małżeńskiej, jak zaznaczyła – na podstawie własnego doświadczenia.

W pierwszym roku pracy miałam przekazać Krysi jakąś wiadomość służbową i trafiłam do Ich pierwszego mieszkania. Zauważyłam wtedy pewien szczegół jego wyposażenia: sztalugi malarskie. To, jak się okazało, był atrybut Jej męża. Rzuca on też światło na atmosferę sztuki, w której stale przebywa. Portrety, pejzaże... Przypominam sobie, że wewnątrz pokoju, który stał się siedzibą Jej zakładu, ozdobiła stylowymi obrazkami pochodzącymi ze znanych kolekcji malarskich. Sama je wycinała i oprawiała. Ja dodałam potem tylko jeszcze jeden – podobiznę *pięknej Madonny* z Kruźlowej. Zresztą Krysia jest estetką w każdym calu. Pod urokiem Jej elegancji pozostawała w sposób nieukrywany Pani Profesor Irena Bajerowa. To samo zresztą podkreślił publicznie w odniesieniu do Jej wystąpienia naukowego pewien profesor na pewnej konferencji.

Jako równie trwałe można określić mariaż Krysi z muzyką. Z rozrzewnieniem wspominam naszą wiolinistyczną działalność w uniwersyteckim zespole kameralnym o wdzięcznej nazwie „Fa-Si-Do-Re” (dodam, że Krysia radziła sobie również z akompaniamentem fortepianowym): sobotnie próby, wyjazdy na warsztaty letnie i zimowe w Zakopanem-Olczy, w Nowym Sączu, Wiśle. Absolwentka katowickiego liceum muzycznego, mocno broniła opinii o wysokim poziomie ogólnokształcącym tej szkoły, czego była wszak widomym dowodem, podobnie jak skrzypek Józef, który studiował z powodzeniem fizykę na uniwersytecie, chociaż po pierwszym roku przeniósł się do PWSM, wybierając instrumentalistykę. Zadzierzgnęły się wówczas przyjaźnie – także międzynarodowe – na miarę ówczesnych kontaktów zagranicznych. Naszym sukcesem był wyjazd na koncert do Erfurtu (afisz głosił, że zespół uniwersytecki *ladet zu seinem Konzert ein*). Pamiętam, jak niemieccy koledzy z erfurckiego chóru dziwili się, że Polacy nie piszą

cyrylicą, tylko alfabetem łacińskim... Od jednego otrzymałam symboliczną grafikę przedstawiającą tajemniczą scenerię pełną mechanizmów zegarowych, zatytułowaną *Czas*. Jakże ten czas się zmienił, ukonkretnił, wypełnił różnymi sprawami, chciałoby się go zinterpretować, ale on ciągle nie jest jeszcze gotowy, ciągle się perfektywizuje... Krysia jeszcze kilka lat temu myślała o nawiązaniu muzycznej współpracy z grającymi studentami. Wiem, że i w domu bierze w ręce instrument, by na nim coś „wyśpiewać”. Oboje z mężem są wiernymi słuchaczami koncertów Filharmonii Śląskiej i Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, która zresztą ma siedzibę tuż obok naszej uczelni. Spotykamy się nieraz na koncertach i porankach symfonicznych.

O taką muzyczną atmosferę „podgrzewającą kontakty” naukowe i międzyludzkie dba Pani Profesor Krystyna, wprowadzając w czarowne brzmienie (za pomocą komputera) licznie zgromadzone płyty z muzyką Bacha, Mozarta, Schuberta, Chopina i innych, których już nie wspomnę. *Nasz pokój na uczelni zresztą z tego słynie, że słysząc w nim muzykę, która płynie i płynie...*

Joanna Sobczykowa

**Wśród Przyjaciół
z Komisji Słownotwórczej Międzynarodowego Komitetu Sławistów**



Fot. 1. Cała Komisja w czasie wycieczki po konferencji, zorganizowanej przez Instytut Języka Bułgarskiego Bułgarskiej Akademii Nauk w Sofii (1–6 października 2007). Jubilatka stoi obok przewodniczącego Komisji, Profesora Igora Ułuchanowa



Fot. 2. Po konferencji Komisji w Innsbrucku – 1999 rok. Od lewej: Galina Nieszczymentko, Aleksiej Nikitewicz, Jubilatka, Aleksander Łukaszaniec



Fot. 3. Na wycieczce w Alpach. Od lewej: Alicja Nagórko, Jubilatka, Bogusław Kreja, Ludwig Selimski



Fot. 4. Jubilatka z Profesor Olgą Jermakową



Fot. 5. Spotkanie w Moskwie. Od lewej: Jerzy Sierociuk, Ivana Bozděchová, Jubilatka, Jelena Pietruchina, Irena Stramljič-Breznik



Fot. 6. Konferencja w Mińsku: Od lewej: Zofia Rudnik-Karwatowa, Wiara Małdżiewa, Julia Bałtowa, Jerzy Sierociuk, Walentina Winogradowa, Jubilatka, Igor Ułuchanow



Fot. 7. Jubilatka z nowym przewodniczącym Komisji Profesorem Aleksandrem Łukaszańcem



Fot. 8. Po konferencji Komisji w Poznaniu – 2011 rok. Od lewej: Zinajda Charitonczik, Cwetanka Awramowa, Aleksandra Janowska, Mirosław Skarżyński, Krystyna Waszakowa, Jubilatka, Aleksander Łukaszaniec

Bibliografia prac Profesor Krystyny Kleszczowej

1973

1. *Streszczenia prac magisterskich*, [w tym własnej:] *Charakterystyka porównawcza Psalterza floriańskiego z Psalterzem puławskim w zakresie fonetyki i fleksji*. W: *Prace językoznawcze*. [T.] 2. Red. I. BAJEROWA, W. LUBAŚ. Katowice 1973, s. 125–130.

1975

2. *Struktura semantyczna rzeczowników odczasownikowych z przyrostkiem „-acz”*. „Poradnik Językowy” 1975, z. 10, s. 539–545.
3. *Zagadnienia językowe na sympozjum poświęconym roli nauk społecznych w humanizacji środowiska wielkoprzemysłowego*. [Sprawozdanie]. „Poradnik Językowy” 1975, z. 4, s. 222–225.

1976

4. *Ograniczenia semantyczne w tworzeniu nazw narzędzi na przykładzie rzeczowników czasownikowych z przyrostkiem „-acz”, „-ak”*. W: *Prace językoznawcze*. [T.] 3. Red. I. BAJEROWA, A. GRYBOSIOWA. Katowice 1976, s. 62–75.

1977

5. *Struktura semantyczna rzeczowników derywowanych od wyrażen przyimkowych*. „Poradnik Językowy” 1977, z. 4, s. 141–152.

1978

6. *Możliwości integracji przedmiotów językoznawczych w nauczaniu gramatyki opisowej języka polskiego*. [Współautorstwo: K. DZIEDZIÓŁ]. W: *Język – Teoria – Dydaktyka. Materiały z II Konferencji Młodych Językoznawców-Dydaktyków. Ustka 20–21 maja 1977*. Red. J. TOKARSKI. Kielce 1978, s. 106–112.

1979

7. *Początkowe stadium języka – zagadnienie pochodzenia języka ogólnego, warunki jego rozwoju oraz Rywalizacja języka polskiego z innymi językami w funkcjach języka urzędu i kultury. Język polski i łacina.* [Współautorstwo: I. BAJEROWA]. W: *Przewodnik do historii języka polskiego (dla studentów IV roku filologii polskiej studiów zaocznych)*. Red. I. BAJEROWA. Katowice 1979, s. 17–19, 45–47.

1980

8. *Przyimek „dla” w XVI wieku.* W: „Prace Językoznawcze”. T. 7: *Studia historycznojęzykowe*. Red. A. GRYBOSIOWA, A. KOWALSKA. Katowice 1980, s. 20–37.

1981

9. *Ograniczenia semantyczne w procesie derywacji nazw narzędzi.* Katowice 1981, 153 s.
10. *Materiały pomocnicze do ćwiczeń z gramatyki opisowej języka polskiego.* [Współautorstwo: B. CZĄSTKA, K. DZIEDZIÓŁ-ZABIEROWSKA]. Katowice 1981, 184 s. – rozdziały: *Morfologia*, s. 76–78; *Słowotwórstwo*, s. 79–109.

1983

11. *Wypowiedzenia rozkaznikowe.* [Współautorstwo: K. TERMIŃSKA]. W: „Socjolingwistyka”. T. 5. Red. W. LUBAŚ. Katowice 1983, s. 115–127.
12. *Nakłaniające zdania aluzyjne.* [Współautorstwo: K. TERMIŃSKA]. „Język Polski” 1983, z. 1–2, s. 33–41.
13. [Rec.] *La lingua italiana oggi: un problema scolastico e sociale.* A cura di Lorenzo RENZI e Michele CORTELAZZO. Bologna 1977, 455 s. W: „Socjolingwistyka”. T. 5. Red. W. LUBAŚ. Katowice 1983, s. 146–153.

1984

14. *Les constructions décrivant l’incitation.* [Współautorstwo: K. TERMIŃSKA]. W: „Neophilologica”. T. 3: *Studia językoznawcze*. Red. S. KAROLAK. Katowice 1984, s. 42–55.

1985

15. *Fakultatywność i obligatoryjność wyrażen argumentowych w konstrukcjach opisujących akt mowy.* „Polonica” 1985, T. 11, s. 65–75.
16. *Złożenia (?) imienne z „pół-”.* W: „Prace Językoznawcze”. T. 10: *Z problemów współczesnej polszczyzny*. Red. H. WRÓBEL. Katowice 1985, s. 74–85.

17. *„Modus loquendi”. Próba typologii.* [Współautorstwo: K. TERMIŃSKA]. W: *„Prace Językoznawcze”*. T. 10: *Z problemów współczesnej polszczyzny*. Red. H. WRÓBEL. Katowice 1985, s. 42–50.
18. *Narzędnikowy orzecznik przy „być”*. W: *„Prace Językoznawcze”*. T. 12: *Studia historycznojęzykowe*. Red. A. KOWALSKA. Katowice 1985, s. 93–101.
19. *Abstrakta z prac magisterskich*. W: *„Prace Językoznawcze”*. T. 12: *Studia historycznojęzykowe*. Red. A. KOWALSKA. Katowice 1985, s. 162.

1986

20. *Derywaty typu „martwić” < „martwić się”*. *„Poradnik Językowy”* 1986, z. 7, s. 477–478.
21. *Tematy opracowywanych zagadnień z zakresu historii języka polskiego.* [Współautorstwo: A. GRYBOSIOWA]. W: *Studia historycznojęzykowe. Wybór problemów i przegląd metod badawczych z zakresu historii języka polskiego*. Red. I. BAJEROWA. Wrocław 1986, s. 133–138.

1987

22. [Rec.] H. SYNOWIEC: *Rozwój słownictwa nazywającego cechy osobowości w języku dzieci i młodzieży*. Katowice 1985, 166 s. W: *„Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego”*. T. 7. Red. L. GIŁOWA, E. POLAŃSKI. Katowice 1987, s. 244–251.

1988

23. *O pewnym typie przesunięć semantycznych*. *„Prace Filologiczne”* 1988, T. 34, s. 119–126.
24. *Zmiany znaczeń w klasie czasowników mówienia*. W: *„Prace Komisji Naukowych”*. PAN Oddział w Katowicach. Z. 13. Katowice 1988, s. 54–55.

1989

25. *„Verba dicendi” w historii języka polskiego. Zmiany znaczeń*. Katowice 1989, 204 s.
26. *Konstrukcje opisujące cechy osobowości*. *„Polonica”* 1989, T. 12, s. 9–20.
27. *Zapomniane konstrukcje słotwórcze*. W: *„Prace Językoznawcze”*. T. 17: *Studia historycznojęzykowe*. Red. I. BAJEROWA. Katowice 1989, s. 91–111.

1990

28. *Mechanizmy przekształceń znaczeniowych czasowników mówienia w historii języka polskiego*. W: *Studia Linguistica Polono-Slovaca*. T. 3: *Dynamika rozwoju słownictwa. Referaty z konferencji w Paszówce 22–25 VI 1987*. Red. J. REICHAN. Wrocław–Warszawa–Kraków 1990, s. 217–227.

1991

29. *Czasowniki z prefiksem „nad-” w historii języka polskiego*. „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego” 1991, z. 43–45, s. 227–240.
30. *Historyczna motywacja refleksywnych postaci czasowników*. W: „Prace Językoznawcze”. T. 19: *Studia polonistyczne*. Red. A. KOWALSKA, A. WILKOŃ. Katowice 1991, s. 91–99.
31. *Opis czy rekonstrukcja? Uwagi o słowotwórstwie historycznym*. W: „Prace Komisji Naukowych”. PAN Oddział w Katowicach. Z. 15. Katowice 1991, s. 18–19.

1992

32. *Zmiany semantyczne wobec zmian systemu słowotwórczego*. [Współautorstwo: A. JANOWSKA]. W: *Opisać słowa. Materiały ogólnopolskiej konferencji naukowej w rocznicę śmierci Profesor Danuty Buttler „Teoretyczne i metodologiczne zagadnienia leksykologii”*. Warszawa 4–5 marca 1992 r. Red. A. MARKOWSKI. Warszawa 1992, s. 62–70.

1993

33. *Aspekt czasownika a znaczenie zdania*. [Współautorstwo: K. TERMIŃSKA]. W: *Folia Philologica Macedono-Polonica*. T. 2. Red. L. SPASOW, K. SOLECKA. Skopje 1993, s. 53–62.
34. *Izolowanie leksyki erotycznej*. W: *Eros – psyche – seks. Materiały z konferencji „Język a erotyka”*. Red. R. PIĘTKOWA. Katowice 1993, s. 77–86.
35. *„Metafory...” w badaniach diachronicznych*. „Język Polski” 1993, z. 1–2, s. 41–48.
36. *Zanik derywatów a produktywność formantów*. „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego” 1993, z. 49, s. 69–76.

1994

37. *Granice synonimii a praktyka leksykograficzna*. [Współautorstwo: A. GRYBOSIOWA]. „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego” 1994, z. 50, s. 85–90.
38. *Leksykalne i frazeologiczne archaizmy w polskich derywatach*. W: „Prace Językoznawcze”. T. 22: *Studia historycznojęzykowe*. Red. A. KOWALSKA. Katowice 1994, s. 20–28.
39. *Staropolskie rzeczowniki derywowane. Cele i zasady opisu*. „Poradnik Językowy” 1994, z. 5–6, s. 1–7.
40. *Zbiory różnorodnjajowe a problem genezy rodzaju męskoosobowego*. W: *Język a kultura*. T. 9: *Płeć w języku i kulturze*. Red. J. ANUSIEWICZ, K. HANDKE. Wrocław 1994, s. 75–84.

41. *Znaczenie lat wojny w rozwoju polskiego języka ogólnego*. W: *Przemiany współczesnej polszczyzny*. Red. S. GAJDA, Z. ADAMISZYN. Opole 1994, s. 25–31.
42. *Uwagi o pracach pisemnych z zakresu nauki o języku w eliminacjach I i II stopnia XIV Olimpiady Literatury i Języka Polskiego*. [Współautorstwo: O. WOLIŃSKA]. „Biuletyn Instytutu Kształcenia Nauczycieli ODN w Katowicach” 1985, nr 3–4, s. 10–15.

1995

43. *Udział morfologii w przebiegu zmian głosowych*. W: *Studia z językoznawstwa słowiańskiego*. T. 14. Red. F. SŁAWSKI, H. MIECZKOWSKA. Kraków 1995, s. 67–71.

1996

44. *Słowotwórstwo języka doby staropolskiej. Przegląd formacji rzeczownikowych*. Red. ... Katowice 1996, 496 s. Autorstwo stron: 11–28, 31–40, 49–68, 79–82, 103–105, 160–163, 164–184, 187–194, 262–278, 296–346, 351–394. Współautorstwo stron: 82–102 (z A. GRYBOSIOWĄ), 106–124 (z D. OSTASZEWSKĄ), 293–295 (z J. SOBCZYKOWĄ), 346–351 (z E. CHLEBICKĄ).
45. [Rozdziały] *Sytuacja języka polskiego w Generalnej Guberni oraz Odbicie rzeczywistości wojennej i okupacyjnej w leksyce języka ogólnego*. W: *Język polski w czasie II wojny światowej (1939–1945)*. Red. I. BAJEROWA. Warszawa 1996, s. 25–90, 217–250.
46. *Staropolskie pogranicza fleksji i derywacji*. W: *Studia historycznojęzykowe*. T. 2. Red. M. KUÇAŁA. Kraków 1996, s. 23–30.

1997

47. *Sprawozdanie z konferencji słowotwórczej w Magdeburgu*. „Poradnik Językowy” 1997, z. 8, s. 53–59.

1998

48. *Staropolskie kategorie słowotwórcze i ich perspektywiczna ewolucja. Rzeczowniki*. Katowice 1998, 185 s.
49. *Kategoria słowotwórcza „nomina loci” w perspektywie historycznej*. W: „Prace Językoznawcze”. T. 25: *Studia historycznojęzykowe*. Red. O. WOLIŃSKA. Katowice 1998, s. 83–95.
50. *Референциальная функция названий производителя действия*. В: *Исследования по славянским языкам*. Т. 3. Ред. НАМ-ШИН ЧО. Seul 1998, s. 165–174.
51. *Staropolskie nazwy czynności*. „Prace Filologiczne” 1998, T. 43, s. 243–249.

1999

52. *Интерпретация словообразовательно членимых слов. В: Исследования по славянским языкам. Т. 4. Ред. NAM-SHIN CHO. Seul 1999, s. 203–218.*
53. *Rzeczownikowe derywaty mutacyjne w polszczyźnie. „Prace Filologiczne” 1999, T. 44, s. 295–303.*
54. *Словообразовательные категории в диахроническом аспекте. In: Neue Wege der slavistischen Wortbildungsforschung 2. Tagung der Internationalen Kommission für slavische Wortbildung, Magdeburg 9–11.10.97. Hrsg. R. BELENTSCHIKOW. Frankfurt am Main 1999, s. 283–294.*
55. *W sprawie genezy formantów kategorii nazw środka czynności. W: Język – Teoria – Dydaktyka. Materiały konferencji językoznawczej, zorganizowanej przez IFP WSP w Rzeszowie w dniach 27–29 maja 1998 r. w Trzcinicy koło Jasła. Red. B. GRESZCZUK. Rzeszów 1999, s. 35–43.*
56. *Werbalne i niewerbalne sposoby nakłaniania. [Współautorstwo: K. TERMINSKA]. W: Studia lingwistyczne ofiarowane Profesorowi Kazimierzowi Polańskiemu na 70-lecie Jego urodzin. Red. W. BANYŚ, L. BEDNARCZUK, S. KAROLAK. Katowice 1999, s. 54–62.*

2000

57. *Słowotwórstwo a inne sposoby nominacji. Materiały z 4. konferencji Komisji Słowotwórstwa przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów. Katowice 27–29 września 2000 roku. Red. ..., L. SELIMSKI. Katowice 2000, 212 s.*
58. *Gasnące słowa. „Prace Filologiczne” 2000, T. 45, s. 265–274.*
59. *Параллелизм словообразовательных категорий. В: Исследования по славянским языкам. Т. 5. Ред. NAM-SHIN CHO. Seul 2000, s. 239–250.*
60. *Rola pożyczek w przekształcaniu polskiego systemu słowotwórczego. W: Słowotwórstwo a inne sposoby nominacji. Materiały z 4. konferencji Komisji Słowotwórstwa przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów. Katowice 27–29 września 2000 r. Red. ..., L. SELIMSKI. Katowice 2000, s. 203–208.*
61. *Słowotwórcze strukturalizacje ról semantycznych. Historia i stan obecny polszczyzny. W: „Prace Komisji Naukowych”. PAN Oddział w Katowicach. Z. 24. Katowice 2000, s. 30–32.*
62. *Trwałość i zmienność w systemie słowotwórczym. W: Studia historyczno-językowe. T. 3: Rozwój polskiego systemu językowego. Red. K. RYMUT, W.R. RZEPKA. Kraków 2000, s. 115–122.*
63. *Влияние синтаксиса на форму и категории дериватов. In: Wortbildung: interaktiv im Sprachsystem – interdisziplinär als Forschungsgegenstand. Словообразование в его отношениях к другим сферам языка. Materialien der 3. Konferenz der Kommission für slavische Wortbildung beim Internationalen Slawistenkomitee, Innsbruck, 28.9.–1.10.1999. Hrsg. I. OHNHEISER. Innsbruck 2000, s. 175–184.*

64. Czy i dlaczego należy utrzymać przedmioty historycznojęzykowe na wyższych uczelniach? [Współautorstwo: A. GRYBOSIOWA]. W: *Język polski jako przedmiot dydaktyki uniwersyteckiej. Materiały z XXII konferencji ogólnopolskiego konwersatorium „Język a kultura”*. Lublin 26–27 listopada 1998. Red. J. BARTMIŃSKI, M. KARWATOWSKA. Lublin 2000, s. 207–217.
65. [Głosy w dyskusji drukowane w tomie] *Język polski jako przedmiot dydaktyki uniwersyteckiej. Materiały z XXII konferencji ogólnopolskiego konwersatorium „Język a kultura”*. Lublin 26–27 listopada 1998. Red. J. BARTMIŃSKI, M. KARWATOWSKA. Lublin 2000, s. 71–72 (*Teoria i praktyka a sprawności językowe w szkole*), 132–133 (*Forma a znaczenie wyrazu*), 238–239 (*Atrakcyjność etymologii w dydaktyce*), 254–255. (Odpowiedź na głosy w dyskusji po własnym referacie – zob. poz. 14).
66. *Sprawozdanie z konferencji słowotwórczej w Innsbrucku*. [Współautorstwo: L. SELIMSKI]. „Poradnik Językowy” 2000, z. 5, s. 42–47. (Toż w wersji bułgarskiej: *Treta konferencija na Komisijata po slovoobrazuvane v slavjanskite ezici* (27.09–2.10.1999, Insbruk, Awstria). „Sypostavitelno ezikoznanie” 2000, br. 1, s. 160–164).

2001

67. MORALNY po staropolsku. *Studium leksykalno-aksjologiczne*. W: „Prace Językoznawcze”. T. 26: *Studia historycznojęzykowe*. Red. A. KOWALSKA, O. WOLIŃSKA. Katowice 2001, s. 93–101.
68. O historycznej ciągłości kompetencji językowej. W: *Poznańskie Spotkania Językoznawcze*. T. 6. Red. Z. KRAŻYŃSKA, Z. ZAGÓRSKI. Poznań 2001, s. 17–29.
69. *Produktywność modelu słowotwórczego a tendencje rozwojowe słownictwa*. W: *Języki słowiańskie dziś. Nowe fakty. Nowe spojrzenia. Księga pamiątkowa poświęcona Profesorowi Michałowi Blicharskiemu*. Red. H. FONTAŃSKI przy współpracy E. STRAŚ. Katowice 2001, s. 46–54.
70. *Staropolskie wyrażenia przymiotnikowo-rzeczownikowe*. „Prace Filologiczne” 2001, T. 46, s. 301–309.
71. [Rec.] Елена И. КОРЯКОВЦЕВА: *Имена действия в истории русского языка*. Słupsk 1999. „Przegląd Rusycystyczny” 2001, nr 3, s. 150–152.
72. *Sprawozdanie z konferencji słowotwórczej w Katowicach*. [Współautorstwo: L. SELIMSKI]. „Poradnik Językowy” 2001, z. 2, s. 53–58. (Toż w wersji bułgarskiej: *Konferencija po slovoobrazuvane v slavjanskite ezici*. „Sypostavitelno ezikoznanie” 2001, br. 1, s. 140–144).

2002

73. *Bogactwo staropolskiej synonimii*. W: *Dzieło literackie i książka w kulturze. Studia i szkice ofiarowane Profesor Renardzie Ocieczkowej w czterdziestolecie pracy naukowej i dydaktycznej*. Red. I. OPAK przy współudziale B. MAZURKOWEJ. Katowice 2002, s. 279–287.

74. *Językowe środki intensyfikowania cechy w historii polszczyzny*. In: *Slavische Wortbildung: Semantik und Kombinatorik*. (Materialien der 5. Internationale Konferenz der Kommission für slavische Wortbildung beim Internationalen Slavistenkomitee. Lutherstadt Wittenberg, 20–25 September 2001). Hrsg. S. MENGEL. Münster–Hamburg–Berlin–London 2002, s. 319–328.
75. *Metafora SZUFLADY a problem redundancji leksykalnej. Rzecz o nazywaniu zbiorów ludzi*. W: *Język w przestrzeni społecznej*. Red. S. GAJDA, K. RYMUT, U. ŻYDEK-BEDNARCZUK. Opole 2002, s. 429–436.
76. *Neologizmy a problem ewolucji systemu słowotwórczego*. В: *Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*. Зборник радова са Међународног научног скупа о лексикографији и лексикологији „дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе”, одржаног 10–12 априла 2001. године у Београду и Новом Саду. Ред. Д. ГОРТАН-ПРЕМК. Нови Сад–Београд 2002, s. 291–298.
77. *Rozchwiane paradygmaty. Uwagi na temat supletywizmu*. W: *W kręgu zagadnień dydaktyki języka i literatury polskiej. Księga jubileuszowa dedykowana Edwardowi Polańskiemu*. Red. H. SYNOWIEC. Katowice 2002, s. 94–102.
78. *Słowotwórstwo w świetle historii*. „Postscriptum. Kwartalnik Szkoły Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego” 2002, nr 2–3, s. 8–14.
79. *Udział słowotwórstwa w kształtowaniu kategorii pojęciowych*. W: *Zielonogórskie seminaria polonistyczne 2001*. Red. S. BORAWSKI, J. BRZEZIŃSKI. Zielona Góra 2002, s. 207–213. (Toż w wersji rosyjskiej: *Роль словообразования в формировании понятийных категорий (на материале польского языка)*. В: *Исследования по славянским языкам*. Т. 7. Ред. НАМ-ШИН ЧО. Seul 2002, s. 167–178).
80. *Zmiany w klasie polskich przymiotników ocen estetycznych*. W: *O doskonałości. Materiały z konferencji 21–23 maja 2001*. Część 1. Red. A. MALISZEWSKA. Łódź 2002, s. 207–218.
81. *Profesor Doktor Alina Kowalska (19 VIII 1932–3 I 2001)*. W: „Prace Komisji Naukowych”. PAN Oddział w Katowicach. Z. 13. Katowice 2002.
82. *Sprawozdanie z konferencji słowotwórczej w Wittenberdze*. [Współautorstwo: L. SELIMSKI]. „Poradnik Językowy” 2002, z. 1, s. 52–57. (Toż w wersji bułgarskiej: *Tema konferencija na Komisijata po slovoobrazuvane v slawjanskite ezici (20–24 IX 2001)*. „Sypostavitelno ezikoznanie” 2002, br. 3, s. 204–208).
83. [Streszczenie] *Sposoby wyrażania intensywności WOLI w języku polskim*. В: *Форма, значение и функции единиц языка и речи. Материалы докладов международной научной конференции*. Минск 16–17 мая 2002 г. Часть первая. Минск 2002, s. 79–80.

2003

84. *Staropolskie derywaty przymiotnikowe i ich perspektywiczna ewolucja*. Katowice 2003, 212 s.
85. *Śląskie studia lingwistyczne*. Red. ..., J. SOBCZYKOWA. Katowice 2003, 350 s.
86. *Staropolskie „adiectiva dicendi”. Ze studiów nad semantyką historyczną*. W: *Śląskie studia lingwistyczne*. Red. ..., J. SOBCZYKOWA. Katowice 2003, s. 135–143.
87. *O wyrazie „rozmowa” słów kilka*. W: *Porozmawiajmy o rozmowie. Lingwistyczne aspekty dialogu*. Red. M. KITA, J. GRZENIA. Katowice 2003, s. 11–15.
88. *Słowotwórstwo historyczne*. „Przegląd Eureka. Serwis Informacji Naukowo-Technicznej KBN” 2003, z. 4 (14), s. 5.
89. *Profesor Doktor Bogusław Józef Kreja (17 marca 1931–26 grudnia 2002)*. „Poradnik Językowy” 2003, z. 2, s. 3–7.
90. *Sprawozdanie z konferencji słowotwórczej w Mińsku*. [Współautorstwo: K. WASZAKOWA]. „Poradnik Językowy” 2003, z. 10, s. 57–63.

2004

91. *Faktografia we wnioskowaniu o ewolucji systemu słowotwórczego*. В: *Проблемы теории и истории слова́творе́ния*. Ред. А.А. ЛУКАШАНЕЦ, З.А. ХАРЫТОНЧЫК. Мінск 2004, s. 110–116.
92. *Kategoria stopnia staropolskich przymiotników*. W: *Studia linguistica Danutae Wesołowska oblata*. Red. H. KUREK, J. LABOCHA. Kraków 2004, s. 85–92.
93. *Kierunki rozwojowe derywacji polskich przymiotników*. W: „Prace Komisji Naukowych”. PAN Oddział w Katowicach. Z. 28. Katowice 2004, s. 34–36.
94. *Przypadek i prawidłowość w przemianach systemu słowotwórczego*. „Poradnik Językowy” 2004, z. 2, s. 51–66.
95. *Stabilne w żywiole przemian. Ze studiów nad historią polskich przymiotników*. W: *Język polski w perspektywie diachronicznej i synchronicznej*. Red. K. MAĆKOWIAK, C. PIĄTKOWSKI, współpraca D. SZAGUN. Zielona Góra 2004, s. 131–139.
96. *Словообразовательное гнездо и проблемы лексической стабилизации*. В: *Исследования по славянским языкам*. [Współautorstwo: J. STAWNICKA]. Т. 9. Ред. НАМ-ШИН ЧО. Seul 2004, s. 319–332.
97. *Wartość słowa w mowie naszych przodków*. W: *Piękno materialne. Piękno duchowe. Materiały z konferencji 19–21 maja 2003*. Red. A. ТОМЕСКА-МИРЕК. Łódź 2004, s. 211–219.
98. *Прафесар Богуслаў Ёзаф Крэя (17.03.1931–26.12.2002)*. В: *Проблемы теории и истории слова́творе́ния*. Ред. А.А. ЛУКАШАНЕЦ, З.А. ХАРЫТОНЧЫК. Мінск, 2004, s. 9–10.

99. Głosy w dyskusji i odpowiedzi na głosy w dyskusji w czasie konferencji pt. *Badania nad słownictwem i słowotwórstwem przełomu wieków* (Warszawa, 27–28 października 2003 r.). „Poradnik Językowy” 2004, z. 2, s. 102–107.

2005

100. *Czas i język*. W: „Biuletyn Studium Generale. Seminaria Interdyscyplinarne”. T. 10: *O naturze i kulturze*. Red. J. MOZRZYMAS. Wrocław 2005, s. 57–73.
101. *Przemiany systemu słowotwórczego*. W: *Rozprawy o historii języka polskiego*. Red. S. BORAWSKI. Zielona Góra 2005, s. 247–284.
102. *Przestrzeń semantyczna kategorii „zupełności”*. W: *Ogród nauk filologicznych. Księga jubileuszowa poświęcona Profesorowi Stanisławowi Kochmanowi*. Red. M. BAŁOWSKI, W. CHLEBDA. Opole 2005, s. 293–301.
103. *Sposoby wyrażania intensywności WOLI w języku polskim*. W: *Język a rzeczywistość. Rusycystyczne studia kontrastywne*. Red. P. CZERWIŃSKI, H. FONTAŃSKI. Katowice 2005, s. 169–177.
104. *Sprawozdanie z konferencji słowotwórczej w Bratysławie*. [Współautorstwo: J. KORIAKOWCEWA]. „Poradnik Językowy” 2005, z. 3, s. 63–69. (Toż w wersji rosyjskiej: „Вопросы языкознания” 2005, № 4, s. 149–153).
105. [Głos w dyskusji po referacie dr. Kordiana BAKUŁY *Efekt motyla w języku i przez język*]. W: „Biuletyn Studium Generale. Seminaria Interdyscyplinarne”. T. 10: *O naturze i kulturze*. Red. J. MOZRZYMAS. Wrocław 2005, s. 115–117.

2006

106. *Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii*. Red. ..., A. REJTER. Katowice 2006, 146 s.
107. *Derywacja paradygmatyczna w historii języka polskiego*. *Rzeczowniki*. W: *Czynić słowami. Studia ofiarowane Krystynie Długosz-Kurczabowej*. Red. H. KARAŚ. Warszawa 2006, s. 198–206.
108. *Derywaty w rywalizacji z grupami imiennymi*. В: *Функциональные аспекты словаѣтварэння. Доклады IX Міжнароднай навуковай канферэнцыі Камісіі па славянскаму словаѣтварэнню пры Міжнародным камітэце славістаў*. Мінск / Беларусь 9–14 кастрычніка 2006 г. Ред. А.А. ЛУКАШАНЕЦ. Мінск 2006, s. 302–310.
109. *Dobrodziejstwo chaosu znaków językowych*. W: *Efekt motyla. Humanisci wobec teorii chaosu*. Red. K. BAKUŁA, D. НЕСК. Wrocław 2006, s. 47–53.
110. *Историческое языкознание в свете современной историографии*. В: *Исследования по славянским языкам*. Т. 11. Ред. НАМ-SHIN CHO. Seul 2006, s. 1–10.

111. *Językowy kształt czasu. Ze studiów nad semantyką historyczną*. В: *Славистика: синхрония и диахрония. Сборник статей к 70-летию И.С. Улуханова*. Ред. В.Б. КРЫСЬКО. Москва 2006, s. 420–428.
112. *Oznaki i skutki wygasania produktywności formantu*. W: *Munuscula linguistica: in honorem Alexandrae Cieślíkova oblata*. Red. K. RYMUT. Kraków 2006, s. 223–232.
113. *Poziomy zmian językowych*. W: *Zielonogórskie seminaria polonistyczne 2005*. Red. S. BORAWSKI, M. HAWRYSZ. Zielona Góra 2006, s. 117–129.
114. *Słowotwórstwo gniazdowe – stan i perspektywy badawcze*. V: *Morfematický výskum slovenčiny (možnosti jeho štatistického, elektronického a didaktického spracovania)*. Venované pamiatke Jána Horeckého. Ed. M. SOKOLOVÁ, M. IVANOVÁ, M. OLOŠTIAK. Prešov 2006, s. 263–276.
115. *Zanikanie słów wobec ewolucji systemu słowotwórczego*. W: *Staropolszczyzna piękna i interesująca*. T. 1. Red. E. KONIUSZ, S. CYGAN. Kielce 2006, s. 143–151.

2007

116. *BARDZO podobne, a jednak inne. Z historii polskich wykładników intensywności cechy*. „Prace Filologiczne” 2007, T. 53, s. 317–323.
117. *Grząski grunt źródeł i faktów historycznojęzykowych*. W: *Amoenitates vel lepores philologiae*. Red. R. LASKOWSKI, R. MAZURKIEWICZ. Kraków 2007, s. 141–148.
118. *Kategoryzacja i dekategoryzacja w ewolucji polskiego słowotwórstwa*. In: *Sprachliche Kategorien und die Slawische Wortbildung*. Hrsg. H. BURCHARDT, A. NAGÓRKO. Hildesheim–Zürich–New York 2007, s. 419–431.
119. *Kreacja kategorii słowotwórczych w tekście*. [Współautorstwo: M. PASTUCHOWA]. W: *Kategorie semantyczne w tekście*. Katowice 2007, s. 13–21.
120. *Na straży niezmienności modeli słowotwórczych*. „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego” 2007, z. 63, s. 115–124.
121. *Słowotwórstwo gniazdowe na usługach lingwistyki diachronicznej*. W: „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego”. T. 52: *Diachronia w badaniach nad językiem i w dydaktyce szkoły wyższej*. Cz. 2. Red. S. GALA. Łódź 2007, s. 59–72.
122. *Słowotwórstwo w perspektywie synchronicznej i diachronicznej*. V: *Lexikálna sémantika a derivatológia*. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej pri príležitosti životného jubilea prof. PhDr. Juraja Furdíka, CSc. Prešov 5. december 2000. Ed. M. OLOŠTIAK. Košice 2007, s. 7–13.

2008

123. *Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii*. Red. ..., A. REJTER. T. 2. Katowice 2008, 168 s.

124. *Destrukcyjne skutki produktywności znaków i reguł słowotwórczych*. В: *Динаміка та стабільність лексичних і словотвірних систем слов'янських мов. Тематичний блок XIV Міжнародний з'їзд славістів. 10.09.–16.09.2008 Охрид, Республіка Македонія*. Організатор тематичного блоку Е.А. КАРПІЛОВСЬКА. Київ 2008, s. 23–36.
125. *Alina Kowalska (1932–2001)*. Red. ..., D. OSTASZEWSKA. Katowice 2008, 101 s.
126. *Profesor Kowalska jako nauczyciel akademicki*. W: *Alina Kowalska (1932–2001)*. Red. ..., D. OSTASZEWSKA. Katowice 2008, s. 77–80.
127. *Warsztat badawczy Profesor Aliny Kowalskiej w studiach nad fleksją historyczną*. W: *Alina Kowalska (1932–2001)*. Red. ..., D. OSTASZEWSKA. Katowice 2008, s. 20–28.
128. *Prof. dr hab. Irena Bajerowa (recenzja)*. W: *Irena Bajerowa. Doctor Honoris Causa Universitatis Silesiensis*. Red. J. WARCHALA. Katowice 2008, s. 25–37.
129. *Nie o Śląsku, ale dla Śląska: życie i twórczość naukowa Profesor Ireny Bajerowej*. „Śląsk” 2008, nr 12, s. 52–53.

2009

130. *Faktografia w badaniach historycznych*. Red. ..., J. GWIOŹDZIK. Katowice 2009, 162 s.
131. *Przedmowa*. W: *Faktografia w badaniach historycznych*. Red. ..., J. GWIOŹDZIK. Katowice 2009, s. 7–12.
132. *Językoznawstwo historyczne w świetle współczesnej historiografii*. W: *Faktografia w badaniach historycznych*. Red. ..., J. GWIOŹDZIK. Katowice 2009, s. 155–161.
133. *Echa wierzeń przedchrześcijańskich w słownictwie staropolskim*. W: *Średniowieczna wizja świata. Jedność czy różnorodność (idee i teksty)*. Red. T. WOLIŃSKA, M.J. LESZKA. Łódź 2009, s. 121–131.
134. *Ошибка и инновация в перспективе динамики языка*. В: *Международный научный симпозиум „Славянские языки и литературы в современном мире”. Москва, МГУ им. М.В. Ломоносова, филологический факультет, 24–26 марта 2009 г. Труды и материалы*. Составители: О.В. ЕДОВА, Л.М. ЗАХАРОВ, под общим руководством М.Л. РЕМНЕВОЙ. Москва 2009, s. 109.
135. *Pozorna tożsamość. Polisemia jako probierz konceptualizacji pojęć*. В: *Мови та культури у новій Європі: контакти і самобутність*. Ред. П.О. БЕХ, В.М. БРРЛДИН, Р.П. ЗОРІВЧАК, Є.А. КАРПІЛОВСЬКА, О.Д. ПОНОМАРІВ, А.О. САВЕНКО, Г.Ф. СЕМЕНЮК, О.С. СНИТКО. Київ 2009, s. 609–615.
136. *Relacja antonimii w polskim słowotwórstwie*. В: *Десета Международна конференция на Комисията по славянско словообразуване при Международния комитет на славистите*. Sofija 2009, s. 178–185.

137. *Relacja symetrii w polskim słowotwórstwie*. W: *W kregu języka. Materiały konferencji „Słowotwórstwo – słownictwa – polszczyzna kresowa”, poświęconej pamięci Profesor Zofii Kurzowej*. Kraków 16–17 maja 2008. Red. M. SKARŻYŃSKI, M. SZPICZAKOWSKA. Kraków 2009, s. 285–292.
138. *W poszukiwaniu logiki zmian znaczeniowych*. В: *Горизонты современной лингвистики: Традиции и новаторство*. Сборник в честь Е.С. КУБЯКОВОЙ. Москва 2009, s. 530–538.
139. *Word formative grammaticalisation*. [Współautorstwo: M. PASTUCHOWA]. В: *Исследования по славянским языкам*. Т. 14 (1). Red. NAM-SHIN CHO. Seul 2009, s. 63–72.
140. *Procesy gramatykalizacji w słowotwórstwie*. [Współautorstwo: M. PASTUCHOWA]. „Rocznik Sławistyczny” 2009, T. 38, s. 67–78.
141. *Profesor Irena Bajerowa doktorem honoris causa Uniwersytetu Śląskiego*. „LingVaria” 2009, nr 1 (7), s. 7–13.
142. *Profesor Maria Honowska (1924–2009)*. „Linguistica Copernicana” 2009, nr 2, s. 15–18.

2010

143. *Błąd i innowacja z perspektywy dynamiki języka*. В: *Новые явления в славянском словообразовании: система и функционирование*. Red. Е.В ПЕТРУХИНА. Москва 2010, s. 317–326.
144. *Dwunasty tom „Słownika staropolskiego”? O wyrazach nie odnotowanych w tekstach staropolskich*. W: *Język polski – wczoraj, dziś, jutro...* Red. B. CZOPEK-KOPCIUCH, P. ŻMIGRODZKI. Kraków 2010, s. 168–175.
145. *Historycznie o podstawach słowotwórczych polskich rzeczowników*. „LingVaria” 2010, nr 2 (10), s. 59–67.
146. *O kłamstwie po staropolsku*. W: *Człowiek – słowo – świat*. Red. K. WASZAKOWA, T. KORPYSZ, J. CHOJAK. Warszawa 2010, s. 334–341.
147. *O PRAWDZIE w dawnej polszczyźnie*. W: *Słowa – kładki, na których spotykają się ludzie różnych światów*. Red. I. BURKACKA, R. PAWELEC, D. ZDUNKIEWICZ-JEDYNAK. Warszawa 2010, s. 387–396.
148. *Polskie określniki niepełnej zupełności*. W: *Symbolae grammaticae in honorem Boguslai Dunaj*. Red. R. PRZYBYLSKA, J. KAŚ, K. SIKORA. Kraków 2010, s. 331–339.
149. *Rola słowotwórstwa w przejmowaniu i stabilizacji pożyczek (na przykładzie polskich ukrainizmów)*. В: *Відображення історії та культури народу в словотворенні*. Red. Н.Ф. КЛИМЕНКО, Є.А. КАРПІЛОВСЬКОЇ. Київ 2010, s. 110–119.
150. *Życie i twórczość naukowa Profesor Ireny Bajerowej (13 III 1921–30 VI 2010)*. „Linguistica Copernicana” 2010, nr 2 (4), s. 25–31.

Redaktor
Małgorzata Poglódek

Projektant okładki i stron działowych
Zdzisław Kleszcz

Redaktor techniczny
Barbara Arenhövel

Korektor
Magdalena Białek

Łamanie
Edward Wilk

Copyright © 2012 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2068-7
(wersja papierowa)
ISBN 978-83-226-2320-6
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 19,0 + wklejka. Ark. wyd. 21,5.
Papier offset. kl. III, 90 g Cena 28 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Cena 28 zł (+ VAT)



ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2320-6